

Felterjesztés Kellner Bernát Díjra

Violáné Bakonyi Ibolya, a Csurgói Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium Nagykönyvtárának vezetője. 1985-től, immáron 35 éve lelkiismeretesen gondozta a rábízott gyűjteményt napjainkig. Nemcsak gondozta, hanem lelkiismeretesen őrizte, feltárta és magáénak érezte a csurgói régi könyvtár minden darabját. Az ő ideje alatt cserélt újra fenntartót a gyűjtemény, amikor az állami fenntartású könyvtárból, újra egyházi lett 1993-tól.

A teljes állomány leltározásának ügyes-bajos gondjait ő végezte Dr. Horváth Józseffel és férjével. Megérhette, hogy az állami időkben elveszettnek hitt könyvek egy kisebb hányada, hogyan térhetett vissza egykori tulajdonosához az intézmény eredeti pecsétnyomójával együtt. A iskolai levéltár anyagai, a Belső-somogyi egyházi levéltári anyag egy része is ezután került vissza eredeti helyére. A rendszerezés, a könyvtár bővítése, új diákkönyvtár kiépítése, a levéltári anyag részbeni kezeléséből is kivette részét.

Amióta elérhető volt a könyvtár számára a számítógép, azonnal csatlakozott a csurgói gimnázium könyvtára is a gépi feldolgozáshoz és kölcsönzéshez. A SZIKLA integrált könyvtárkezelő programnak egy időben referenciahelye is volt a gimnázium könyvtára. Sokat dolgozott a program kezdeti állapotától ötleteivel a fejlesztésekben is már 1990-től, hogy minél „ember közelebb”, minél „könyvtárosabb”, a szakma szempontjából is jó program készülhessen. Az informatikus szerzőkkel folyamatosan megosztva a tapasztalatokat mára már egy minden szempontból kiváló és a nagy nemzetközi programokkal is összehasonlítható, jól használható programot készítettek el a szerzők, amihez nagyon sok ötletet és tapasztalatot adtak át a hétköznapi könyvtárosok, többek közt a csurgói könyvtár is. Az iskolai könyvtár szempontjait már messze túlnóve ma is működik a jól használható könyvtári program, az országban több mint félezer könyvtárban.

Miután 100 éves épületben volt a régi gyűjtemény, egy beázás miatt 2003-ban ideiglenes helyre kellett kiköltöztetni a teljes állományt – 20 ezer kötet könyv, 8 ezer folyóirat, különgyűjtemények – neki kellett megszervezni, hogy épségben és hiánytalanul és továbbra is használhatóan maradjanak egyben a gyűjtemény darabjai, a muzeális értékű, pótolhatatlan kincsek. Majd a másfél éves nehéz időszak után a felújított és megszállt helyszínre ugyanúgy kerüljön vissza minden, ahogy kivitték onnan. A könyvek el- és visszaszállításában, a munkák

végzésében gyakran fizikálisan is részt kellett vennie, hogy semmi ne sérüljön, közben a kutatói kéréseket is megpróbálva teljesíteni. Megtörtént a nagykönyvtár teljes felújítása, villamos hálózat, fűtés, padozat, festés, szőnyegek. A visszaköltöztetés sem volt egyszerű feladat, mindez ugyancsak Ibolya vezetésével történt meg. 2005-ben a megújult régi könyvtár méltán kaphatta meg a Somogyország Kincse erkölcsi elismerést a megyei vezetők döntése alapján.

Sok száz kutató munkáját segítette az évtizedek során, akik részben a helyszínen, részben az elektronikus lehetőségek segítségével távolról is megkaphatták a szükséges adatokat tanulmányaikhoz, disszertációikhoz.

Munkája mellett elvégezte a régi könyves szakot Szegeden, mely nélkülözhetetlen a nem hétköznapi nemzeti kincsek feldolgozásához.

A régi katalógusok bár ma is jól használhatók, de az integrált könyvtári szoftver segítségével megkezdte a régi állomány gépi feldolgozását. Ez a munka a sok más könyvtári és iskolai tevékenység mellett már nem készülhetett el mára még véglegesen, hiszen ez még egy teljes embernél is többet kíván. De így is több ezer dokumentum kerülhetett be az elektronikus katalógusba. A közelmúltban adódott egy külső segítség, aki a régi katalógus adatbázisba rendezésével lehetőséget adott arra, hogy a régi könyves anyag is része legyen a könyvtár számítógépes katalógusának. Hogy mikor lesz naprakész, ez már a fenntartón, az iskolavezetésen is múlik, hiszen erre a szakmai munkára már valóban legalább egy vagy több hozzáértő ember kellene, aki(k) az állomány darabjait is kézbe véve, felülírva a régi katalógus hibáit, naprakésszé tehetik az állományt.

Mivel iskolai könyvtárként funkcionál a gyűjtemény, ezért a könyvtárosnak az iskola életében is részt kell vennie. Sokszor helyettesítésekkel, néha kollégiumi nevelőtanári munkával, néha felügyeletek vállalásával színesítették számára a könyvtári élet mindennapjait. A hátrányai mellett természetesen előnyei is voltak ezen feladatoknak. Az iskolai könyvtári órák, a helytörténeti órák megtartásával mindig közelebb kerülhettek a diákok is a könyvek illetve a régi könyvek világához. Sok segítő diák beszerzésével szeretett meg velük a könyvtár szépségét, értékét. Sok diákot pártfogolt tudományos diákköri dolgozataik elkészítésében és bemutatásában. Volt olyan diákja is az évek során, aki dolgozatával eljutott a TUDOK-ra és dobogós helyezést hozott. A Székelyföldön rendezett diákköri konferenciáról első helyezést, a Debrecenben megrendezett országos Csokonai pályázat első és második helyezését, vagy a

MTA-n rendezett diákpályázatok első helyezését is elhozták diákjai. Mindig szívügye volt, hogy az új érkező gimnazistáknak, később az általános iskolásoknak is bemutassa a régi- és új könyvtárat, hogy kedvet ébresszen bennük a könyvtár későbbi meglátogatására. Erre mindig akadtak fogékony diákok a tanév folyamán, akik ki is használták a régi könyvek adta lehetőségeket. De ugyanígy mindig akadtak olyan tanár kollégák is, akik a könyvtáros által megismerve a lehetőségeiket, nem egyszer tanórákra bevitték szemléltetni az eredeti dokumentumokat, ezzel is színesítve a szakórát.

Közel száz, elsősorban szakmai publikációja jelent meg különféle médiumokban. A Csurgói Könyvtár sorozatban megjelent Sárközy István könyvtára című munkája a Nagykönyvtár legértékesebb állományrészét mutatja be. Folyamatosan gondozta a gimnázium által kiadott Csurgói Könyvtár újabb köteteinek megjelenését. A Raksányi Lajos művésztanár életéről szóló, a Csurgói forradalomról szóló és az új Csurgói Pedagógus Lexikon kötetek kiadásában is jó tanácsokkal, szinte lektorként is közreműködve szolgált. Az évről-évre megjelenő iskolai évkönyvek szakmai gondozása is feladata volt a könyvtárról szóló fejezetek elkészítése mellett. Az Új Csurgói Kalauz megjelenése is neki köszönhető 2010-ben.

A Somogy Megyei Könyvtár gesztorsága mellett indult a csurgói gimnázium könyvtára is a közös pályázaton, ahol a sikeres pályázati anyagokat ő készítette el férjével együtt, melynek következtében sok milliós beruházás és könyvtári fejlesztés is megvalósult. Többek között ekkor készülhetett el a könyvtári portál, ami napjainkig nagy feladatot ad, hogy naprakész lehessen és működő maradjon. Író-olvasó találkozónak adott otthont a gimnázium könyvtára, néha lbolya volt a találkozó házigazdája vagy a találkozó beszélgetések levezetője.

Az informatikai háttér megújítására 2017-ben került sor, amikor a könyvtár minden számítógépe megújulhatott, nyomtatók, szkennerek kerültek beszerzésre, ami a szakmai munkát nagymértékben segítheti. Bár ezek az átmeneti idők - amikor a régi gépek cseréje megtörténik az újra - nem egyszerűek egy könyvtáros számára, mert mindig naprakésznek kell lenni a betérő olvasóknak, de mindig naprakész maradhatott a könyvtár. Az iskolai tankönyvosztásban mindig részt kellett venni a könyvtárosnak is. Ez a mai napig így működik, mivel érinti a könyvtári állományt is. Ezért a tanévkezdések és az év végi időszakok különösen nagyon nehezek voltak a számára.

Szakmai tevékenysége messze meghaladta a gimnázium falait, miután számos előadás megtartására kérte fel több könyvtári és irodalmi szervezet. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum szervezésében 160 könyvtáros kollégának, de a Berzsenyi Irodalmi Társaság felkérésére nem egy alkalommal, vagy akár a Gárdonyi Emlékkonferencián, a Hévízi Csokonai Asztaltársaság konferenciáján, de többször az Egyházi Könyvtárak Egyesülése szervezésében szakmai konferenciák rendszeres előadója volt Budapesten. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének felügyelő bizottságába is beválasztották. Próbálta tartani a kapcsolatot az iskolai könyvtáros kollégák egy részével, a régi könyves kollégákkal, évekig tagja volt az MKE Somogy Megyei szervezetének is. A sűrűsödő iskolai feladatai és az időhiány miatt kellett a kapcsolatokat megszakítani az említett szervezetek egy részével.

A régi könyvállomány megőrzésében, restaurálásban is maradandó értéket hozott létre, amikor több tízmilliós értékben restaurált régi dokumentumokat. Egy tervet készítettek először a restaurátorokkal amely szerint mindig megvan, hogy mi a soron következő régi könyv, ami a kora, vagy állapota alapján a következő lehet a felújításban. Mindezeket megpályázta, a restaurátorokat Csurgóra hívta, munkájukat segítette az itt tartózkodás alatt, majd elszámolt a pályázati pénzekkel. Nagyon látványos munka volt a folyamatos állományvédelmi pályázatok sora, amikor egy-egy hétre kitelepültek a restaurátorok Csurgóra és több ezer kötetet portalanítottak, javítottak, amit gyorsjavítással helyre lehet állítani, lekenték a bőrkötéseket, hogy tartósabbá tegyék az állományt. Így a teljes könyvtár háromnegyed része megújulva várja az utókor látogatóit. A Csurgói Könyvtár az egyik ritka könyvtári állomány, ahol a gyűjtemény legértékesebb és legrégebbi része méltó állapotban lesz továbbadva az utóknak, mindez neki köszönhető.

Nagy „szerelme” volt mindig Csokonai Vitéz Mihály a gimnázium egykori tanára, akinek eredeti kéziratait is őrzik a könyvtár. A gimnáziumban helyi állandó kiállítás nyílt az ő rendezésében, amit még Bertók László iskolánk egykori dákja avatott fel. Régi álma teljesült, amikor a Petőfi Irodalmi Múzeum megvalósította Csurgón az állandó Csokonai Interaktív kiállítást, ami országosan is jegyzett emlékhely lett. A költő életét felölelő kiállítás tartalmazza a Csokonai kultuszt, amit Violáné Bakonyi Ibolya készített el férjével a kiállítóhely számára. A gimnáziumban minden évben egy-vagy több kiállítást rendezett a jubileumokhoz, konferenciákhoz vagy aktuális eseményekhez kapcsolódva a nagykönyvtár kincseiből. Ezeken keresztül is népszerűsítve a régi magyar értékeket a tanárok, a diákság vagy éppen az odalátogató vendégek számára.

Az elmúlt évtizedekben sok száz diák, kutató és érdeklődő kapott szakmai segítséget tőle. Sok ezer turista töltött felejthetetlen órákat a híres csurgói nevezetesség meglátogatása alkalmával, hiszen idegenvezetőként is bármikor számíthattak munkájára. Elteltek úgy évtizedek a városunk életében, hogy sok turista a régi könyvtár miatt kereste fel a települést, mert nagy élmény volt az itt járók számára a bemutatása és tovább adták másoknak a hírét, hogy érdemes ide látogatni. Számos iskola tanára hozta ide diákjait a megyéből és néha a szomszédos megyék iskoláiból is, hiszen az idegenforgalmi nevezetesség mellett komoly szakmai élményt adó bemutatásban is részesülhettek a látogatók.

Violáné Bakonyi Ibolya könyvtárostánár a csurgói gimnáziumban érettségizett, majd a kaposvári tanítóképző főiskolán szerzett tanítói oklevelet. Visszatért Csurgóra, ahol a gimnázium könyvtárában dolgozik 1985 óta. 1989-ben kötött házasságot Viola Ernővel, ezután 27 évig együtt dolgoztak a diákok olvasóvá nevelése érdekében. Közben Szombathelyen, majd Szegeden képezte tovább magát könyvtáros és régikönyves szakon. Somogy megye egyetlen nyilvános muzeális gyűjteményének gondozójaként - a nagy elődök munkáját tiszteletben tartva - próbálja megújítani a gyűjtemény szerepét az iskola életében: a szakszerű állományvédelem és a biztonságos megőrzés mellett azt is fontosnak tartja, hogy tágabb körben megismerjék az archív állomány értékeit. Ezért amellet, hogy hosszú évek óta kalauzolja a Csurgóra érkező turistákat az iskolában (és a városban), újságcikkek, előadások formájában is népszerűsíti a Nagykönyvtár kincseit. Szakdolgozatok, pályamunkák, tudományos előadások elkészülésében nyújt segítséget. Néhány éve a diákkönyvtár és az iskolai levéltár kezelése is az ő dolga. Legfontosabb (és mostanában legnehezebb) feladatának tartja: megszerettetni az olvasást a gyerekekkel. A már 35 esztendeje végzett komoly szakmai teljesítménye mellett, a lelkesedése, a könyvtár szeretete töretlen az életében. Mindenképpen javaslom nagyértékű szakmai munkája kapcsán az elismerésre.

